د جرمني ژبې د تورو وينګ
(د الماني ژبې د حروفو تلفظ)
Die Aussprache der deutschen Buchstaben

د کتاب په اړه:

د کتاب نوم: **د جرمني ژبې د تورو وينګ**

ليکوال: **ايمل يوسفي** (Emal Yousofi)

خپرندوی: **ايمل يوسفي** (Emal Yousofi)

د خپرېدو کال: **۲۰۱۵**

د جرمني ژبې د تورو وینګ
د جرمني ژبې د حروفو تلفظ
Die Aussprache der deutschen Buchstaben

Inhaltsverzeichnis	مخ	سرليک (فهرست)
Buchstaben.............	1	توري (حروف)................
Alphabet................	1	الفبې..........................
Umlaut (Umlaute).....	4	اوملاوټ (اوملاوټونه)..........
Esszet.....................	7	اسڅت........................
Vokale.....................	8	واولونه (خپلواک غږونه).......
Diphthonge.............	11	ډيفتانګونه (غبرګغږونه)........
Konsonanten...........	15	کنسوننټونه (بې واک غږونه)...
Buchstaben-verbindungen.........	32	د تورو ربطې (تړونونه).........

1. Buchstaben:

۱. توري (حروف):

جرمني ژبه ټول دېرش (۳۰) توري لري: ۲٦ الفبې، درې اوملاوټونه او يو بل د اسځټ په نوم.

1.1. Alphabet:

۱. ۱. الفبې (اييځې، الفبأ):

Alphabet	Aussprache	پښتو تلفظ
A, a	ah	آ
B, b	bay	بې
C, c	tsay	څې (تسې)
D, d	day	دې
E, e	ay	اې
F, f	eff	اِف
G, g	gay	ګې
H, h	hah	ها
I, i	ee	اِي

J, j	jot	يوت
K, k	kah	کا
L, l	ell	اِل
M, m	emm	اِم
N, n	enn	اِن
O, o	oh	اُو
P, p	pay	پې
Q, q	koo	کو
R, r	err	ار
S, s	ess	اس
T, t	tay	تې
U, u	oo	اوو
V, v	fow	فو
W, w	vay	وې
X, x	ex	اکس
Y, y	ipsilon	اپسلون
Z, z	tset	څټ(تسټ)

<u>3</u>

- د جرمني ژبې ليکنه په تورو سره کېږي او هر توری په وړه او غټه بڼه ليکل کېږي.
- جرمني الفبې له لاتيني الفبې څخه اخيستل شوې ده.
- د الفبې ويی د يوناني ژبې د لومړنيو دوه تورو " الفا او بېټا" څخه راوتلې اصطلاح ده.
- د جرمني ژبې په تورو کې ډېر کارېدونکی توری "e" او کم کارېدونکی توری "q" دی.
- توري نه بېلېدونکي يونونه (واحدونه) دي.
- د تورو مجموعې ته الفبې وايي.

1.2. Umalut (Pl. Umlaute):

۱. ۲. اوملاوټ:

جرمني ژبه درې اوملاوټونه لري. دغه توري د همسیاله واولونو چې په سر یې دوه ټکي ولیکل شي، منځ ته راځي.

ä	Äpfel	منې (جمع)	Lärm	شور، غالمغال
	März	دمارچ میاشت	kämpfen	جنګېدل، جګړه کول
ö	Öl	غوړي، تېل	böse	غضبناک، بد، مرور
	Geldbörse	بټوه	können	توانېدل، زوررسېدل
ü	Übung	آزموینه	Anführer	مشر، رهبر، قاید
	amüsant	ساعت تېرونه	abkürzen	لنډول مخفف کول

۱. ۲. ۱. اوملاوټ په تاریخي ژبپوهنه کـــې د خپلواک غږ بدلون ته وايي، لکه: په لاندې جمله (غونډله) کې چې "u" په "ü" بدلیږي. (دواړه خپلواک غږونه دي).

1. Das „**ü**“ in „Füße“ ist der Umlaut des Vokals „**u**“ in „Fuß“.

der Fuß - die Füße

پښه - پښې (د جمع په حالت کې "u" په "ü" بدل شو)

۱.۲.۱. "äu" یوائینی غبرگغږ دی، چې اوملاوټ پکې راځي.

Bräutigam	شاوو، زلمی، شاه	Gebräuche	دودونه، رواجونه(ج.)
Säugling	نوی زیږیدلی ماشوم	betäuben	بې هوښه کول

۱. ۲. ۳. په هغه نومونو کې چې خپلواک غږونه (a, o, u) وي، له مفرد (یوگړي) څـــخه جمع (ډیرگړي) ته په اوښتو یاد توري په اوملاوټونو بدلیږي.

Knopf	Knöpfe	تنۍ(ګانې)، تکمې	تنۍ، تکمه–
Wort	Wörter	لغاتونه، ويي	لغت، ويی–
Vogel	Vögel	مرغۍ	مرغه –
Zahn	Zähne	غاښونه	غاښ –

۱. ۲. ۴. د يادو اوملاوتړونو ځايناستي لاندې توري هم جوړېدای شي.

ä=ae / ö=oe / ü=ue

1. Das kleine Kind zählt (zaehlt) das Geld.

۱. وړوکی ماشوم پيسې (روپۍ) شمېري.

2. Müssen (Muessen) Männer (Maenner) öfter (oefter) sprechen?

۲. آيا سړي بايد (حتماً) اکثراً وغږېږي؟

3. Heute ist der Stadt öde (oede) und leer.

۳. نن ښار شړ او خالي دی.

• يادونه: د "ie" توري غبرګغږ نه دی، يواځې دواړه توري په شريکه سره ويل کېږي، لکه: "بينی (مچۍ) Biene".

1.3. Eszett „ß“ (Das Deutsche Eszett):

۱.۳. اسڅټ:

اسڅټ د جرمني ژبې خاص توری دی، چې په تېز اِس"scharfes"s
هم يادېږي. اسڅت (اسڅټ) د ډبل اِس (ss) په څېر تلفظ کېږي.
د اسڅټ توری يواځـــې د اوږدو واولونو (خپلواک غږونو) او ډايفتانګ (غبرګغږونو) څخه وروسته ليکل کېږي. که چېرې د کوم لغت (ويی) ټول توري په غټه بڼه ليکل کېدل، نو بيا د اسڅت پرځای ډبل اِس ليکل کېږي، ځکه دغه توری په غټه بڼه نشته. لکه:

Straße	STRASSE	سرک، کوڅه
Fußball	FUSSBALL	فوټبال

نورې نمونې (بېلګې، مثالونه):

1. Der Strauß soll der größte Vogel sein.

۱. اوښ مرغه د نړۍ تر ټولو غټ مرغه دی.

2. Nach dem Unfall fließt aus einem Auto Benzin auf die Straße.

۲. د ټکر څخه وروسته د يو موټر څخه په سړک تېل روان دي.

1.4. Vokal (Selbstlaut) (Vokale; Selbstlaute; Pl.):

۱.۴. واول (واولونه، خپلواک غږونه):

په جرمني ژبه کې "a, e, i, o, u" او درې اوملاوټونه "ä, ö, ü" او یو غبرگغږ "äu" خپلواک غږونه دي،چې په اوږد اولنډ ډول ویل کېږي.

1.4.1. Lange Vokale:: ۱.۴.۱. اوږده خپلواک غږونه:

په لاندې حالاتو کې یو واول یا خپلواک غږ اوږد ویل کېږي:

- دغه خپلواک غږونه "a, e, o, u" که د "l, r, m, n" تورو څخه وړاندې راغلل، نو د دواړو تر منځ د "h" توری لیکل کېږي او دا یې د اوږدوالي نښه ده:

Lahm, Bahre, dehnen, hohl, Ruhm, Huhn etc.

- د دوه اوږدو خپلواک غږونو (واولونو) ترمنځ چـــې یو بې واک غږ راشي:

Leben, gehen, drehen, etc.

- د ډبل خپلواک غږ په راتلو (د ډبل واول په راتلو):

Aal, Saal, Klee, Fee, Boot, Zoo etc.

یادونه: د"ii, uu" توري یواځې د بهرنیو ژبو څخه پور شوي وییونوکې راځي، لکه: Hawaii, Vakuum etc.

- د "ie" (توري) د اوږد خپلواک غږ نښه ده:

Liebe, Wiese, Dahlie etc.

- د "i" خپلواک غږ اوږدوالی ځيني وخت د"h" يانې "ih, ieh-"
په بڼه هم ښودل کېږي:

ihm, ihn, ihnen, Vieh, fliehen, ziehen etc.

- د دوه بې واک غږونو ترمنځ چې د "h" توری راشي:

(ah, eh, oh, uh, äh, öh, üh)

nahen, bejahen, drehen, Darlehen, drohen, Floh (wegen: Flöhe), Kuh (wegen: Kühe), fähig, Krähe, Höhe, früh (wegen: früher) etc.

1.4.2. Kurze Vokale: ۱.۴.۲. لنډ خپلواک غږونه:

په لاندې حالاتو کې يو خپلواک غږ لنډ ويل کېږي:

- د لنډ خپلواک غږ څخه وروسته لږ تر لږه دوه بې واک غږونه راځي:

Bu**tt**er, pu**tz**en etc.

- د لنډ خپلواک غږ څخه وروسته تل ډبل بې واک غږونه راځي:

E**bb**e, A**ff**e, schli**mm**, i**mm**er, de**nn**, knu**rr**en etc.

- يادونه: د "kk, zz" پر ځای "ck, tz"ليکل کېږي:

A**ck**er, le**ck**er, Ka**tz**e, Matra**tz**e, Schu**tz** etc.

- په ځینو حالاتو کې بې واک غږ نه ډبل کېږي،که څه هم خپلواک غږ لنډ وي:

Bus, Klub, Chip, fit, top, Mob, Job etc.

- همدارنګې د بهرنیو ژبو لغاتونه چې په "-ik, -it" تورو پای ته رسېدلي وي (نه ډبل کېږي او لنډ ویل کېږي):

Kritik, Politik, Kredit, Profit etc.

lang gesprochene Vokale **اوږده خپلواک غږونه**	**kurz gesprochene Vokale** **لنډ خپلواک غږونه**
„h“ zwischen „a,e,o,u“ und „l,m,n,r“ z.B. lahm etc.	Vokal+Zwei Konsonanten z.B. putzen etc.
Vokal+ Konsonant+Vokal Leben, gehen etc.	Vokal+Doppelkonsonant z.B. Affe etc.
Doppelvokal z.B. Boot etc.	
„ie“ z.B. Liebe etc.	
„i“ (-ih, -ieh) z.B. ihn, ihm Ihnen etc.	
„h“ zwischen zwei Vokale z.B. drohen etc.	

1.5. Diphthong (Pl. Diphthonge):

۱. ۵. ډیفتانګ (غبرګغږ [ډیفتانګونه؛ غبرګغږونه. ج]):

غبرګغږونه(دیفتانګونه) له دوه خپلواک غږونو څخه جوړ شوي وي، لکه په "H*au*s, S*ei*te" لغاتونو کې د "au, ei" غبرګغږونه. جرمني ژبه پنځه غبرګغږونه لري. "ai, au, äu, ei, eu" غبرګغږونه دي.

ai	آی
au	او
äu	اوی
ei	آی
eu	اوی

ai	Hai	لوی کب	Kaiser	قیصر، پاچا
au	Zaun	کټاره، کېږه	saugen	رودل، روول
äu	Häuser	کورونه (جمع)	Mäuse	موږکان
ei	Geige	ویلون	leise	غلی، چپ
eu	Eule	ګونګی، بوم	Zeugnis	شهادتنامه

۱. ۵. ۱. د "äu+eu: ai+ei" غبرګغږونه یو ډول ویل کېږي.

د "äu, ei, eu" غبرګغږونه په هغو لغاتونو کې راځي، چې له آره جرمني وي.

Häute*	هویتې	پوستکي (جمع)
Heute	هویتې	نن، نن ورځ
Bäuche	بویشی	خېټې (جمع)
Beuche	بویشی	د ټوکرو لپاره تیزاب
Läute	لویتی	غږونه (جمع)
Leute	لویتی	خلک
Waise	وایزی	یتیم
Weise	وایزی	طریقه
Laib	لایب	ټیکله، روټ
Leib	لایب	جسم، بدن
Saite	زایتی	مزی، ژی، تار
Seite	زایتی	اړخ، خوا، بغل

*Haut (Sg.) – Häute (Pl.)   پوستکی (م.) – پوستکي (ج.)

۱.۵.۲. د "ai" غبرګغږ په جرمني او بهرنيو ژبو لغاتونو کې راځي.

په جرمني ژبې وييونو کې ياد توري په شريکه سره ويل کېږي:

د مای میاشت	مای	Mai
قيصر	کايزه	Kaiser

په هغو لغاتونو کې چې بهرنۍ ريښه ولري، خو اوس د جرمني ژبې څخه حسابېږي (هم په شريکه سره ويل کېږي):

تايګا	تايګه	Taiga

له بهرنيو ژبو څخه پور شوي وييونو کې:

په يوناني لغاتونو(وييونو) کې دواړه توري له يو بل څخه بېل ويل کېږي:

موزاييک	موزا ايک	Mosaik
بې تقصيره، عجيب	نا ايو	naiv

په فرانسوي لغاتونو کې پورته دواړه توري د "e" په څېر ويل کېږي:

وچه سيمه	درېناژی	Drainage
موسم، فصل	زېزون	Saison

۳.۵.۱. په جرمني ژبه کې د نورو ژبو غبرګغږونه:

د "ay" غبرګغږ:

Spray	شپرې	اسپرې، داره؛ شيندل

د "oi" غبرګغږ:

Broiler	برويله	د وريتولو چورګوړی

د "ou" غبرګغږ:

Patrouille	پتغوليه	ګزمه
Ouija	ويجي	ويجا(دجادوګرو تخته)

د "oy" غبرګغږ:

Foyer	فويې	دهلېز، هاستېل
oktroyieren	اوکتغواييغن	يو څوک مجبورکول

د "ui" غبرګغږ:

Pfui	پفوی	يو ندايه غږ دی

1.6. Konsonanten (Mitlaute):

۱.٦. بې واک غږونه (اصلي توري، کانسونټونه، بې غږه توري):

لاندې توري بې واک غږونه دي.

b	بې	p	پې
c	څې	q	کو
d	دې	r	اِر
f	اِف	s	اِس
g	ګې	t	تې
h	ها	v	فَؤ
j	یوت	w	وې
k	کا	x	اِکس
l	اِل	y	اُپسلون
m	اِم	z	څټ
n	اِن		

❶ د"b" توری:

د پښتو ژبې د "ب" توري غږ ورکوي، لکه:

Baum	بوم	ونه
Baby	بېبي	لالي، وړوکی ماشوم
Robbe	روبی	د اوبو سپی
Staub	شتوب	دوړه، خاورې

که چېرې نه پوهېدلئ، چې د یو ویي پای (Auslaut) په "b یا p" شوی، د زده کړې او صحي لیکلو لپاره یاد ویی اوږد کړئ.

اوږدونه په دې مانا چې: که نوم وي نو له مفرد څخه دې جمع ته واړول شي او یا دې له یاد نوم څخه کړ جوړ شي، که ستاینوم وي نو درجه دې ورکړل شي او که فعل (کړ) وي نو تصریف (گردان) دې شي او یا دې گردان شوی (اوړول شوی) فعل بېرته خپلې ریښې ته وگرځي. لکه:

Mit „b oder p" د"b که p" سره	Verlängerung اوږدونه	also یانې (داسې)	ژباړه
Kalb_	Kälber	Kalb	خوسی
Gra_	Gräber	Grab	قبر، لحد
Urlau_	beurlauben	Urlaub	رخصتي
gi_	geben	gib	ورکړه

❷ د "c" توری:

دغه توری په جرمني لغاتونو کـــې یوائې د ترکیب په بنه راځي، لکه د "ch, chs, ck, sch" ترکیبونوکې او په ځانته توګه یاد توری د "ک س او چ" غږ ورکوي خو دغه ډول لغاتونه ټول له نورو ژبوڅخه اخیستل شوي وي، لکه:

Pascal	**پاسکال**	**ګام، قدم، تګ**
Computer	**کومپیوټر**	**کمپیوټر**
Creme	**کرېمی**	**کریم**
Balance	**بالانسی**	**انډول، توله، توازُن**
Renaissance	**رېنایسانس**	**نوی والی، نشأت**
Cembalo	**چېمبلو**	**هارپسیکورد**
Boccia	**بوچیا**	**بوچیا (یوه لوبه ده)**

• **په ځینو لغاتونو کې چې د یوناني ژبې رېښه ولری، د "څ" غږ ورکوي:**

Celsius	**څېلزیوس**	**د تودوخي درجه**
CD	**څې ډې**	**سي ډي**

❸ د "d" توری:

دغه توری د "د" توري غږ ورکوي، لکه:

Dreieck	درای۔ ایک	مثلث، درې څنډه‌ی
reden	رېدن (غېدن)	غږېدل، ګړېدل
Bild	بیلد	انځور، تصویر، عکس

• د ویی (لغت) په پای۔ کې د یاد توری تلفظ "t" ته ډېر مایل وي:

Rad	رات	تیر، ګاړی
Bild	بیلت	انځور، تصویر، عکس

• د دوه واولونو ترمنځ ډبل "dd" لیکل کېږي (په هغه صورت کې چې لومړی واول لنډ وویل شي):

addieren	ادیرن	جمع کول
Kladde	کلادی	جاذب کاغذ، وچوونی
Buddel	بودل	بوتل، پتک

❹ د "f" توری:

دغه توری د لغت په پیل، منځ او پای کې د "ف" غږ ورکوي،لکه:

کړکۍ، ورسۍ	فینسته	Fenster
شیطان، ابلیس، شریر	توایفل	Teufel
پنځه	فونف	fünf

• د لنډ واول(خپلواک غږ) څخه وروسته تل ډبل "ff" لیکل کېږي:

بیزو، شادو	افی	Affe
بېړۍ، کښتۍ	شیف	Schiff

❺ **د "g" توری:**

دغه توری د "ږ/گ" غږ ورکوي، لکه:

تلل	گېین	gehen
لار، مسیر	گنگ	Gang

•یاد توری د ویي په پای کې د "k" په څېر ویل کېږي:

تابوت	زارک	Sarg

• د "-ig" توري د لغت په پای کې د "ایش" غږ ورکوي:

König	کونیش	پاچا، پادشاه، ملک
wenig	وینیش	لږ، کم
dreckig	دریکیش	چټل، کثیف، ګنده
winzig	وینځیش	ډېر وړوکی، کمکی
ledig	لېدیش	مجرد

❻ د "h" توری:

دغه توری د "ه" غږ ورکوي، لکه:

Hut	هوت	خولۍ، ټوپۍ
Ahorn	آهورن (آهوغن)	یو ډول ونه ده

• یاد توری د دوه واولونو ترمنځ چې د څپې بېلېدونکي"h"په نوم یادېږي نه ویل کېږي. (څپه بېلېدونکی ها„h“ Silben trennendes)

drohen	درو اِن	تهدیدول، ډارول
Mühe	موی	زحمت، خواري،محنت

❼ د "j" توری:

دغه توری د "ی" یا انګلیسي ژبې د "y" غږ ورکوي، لکه:

Junge	یونګ	هلک، ځوان، ژلمی
Jäger	یېګه	ښکاري
Kajak	کایک	قایق، کایک

- په هغو لغاتونو کې چې له نورو ژبو څخه پور شوي وي، د پور شوې ژبې په څېر ویل کېږي:

په فرانسوي لغاتونو کې:

Jackett	ژاکت	کورتۍ، جاکټ
Jeton	ژیتون	سمبول، نښه

په انګلیسي لغاتونو کې:

Joint	جواینت	جوینت، سیګرټی
Jury	جوري	داور، منصفه هیأت

❽ د "k" توری:

دغه توری د پښتو ژبې د "ک" غږ ورکوي، لکه:

Kiste	کیستی	صندوق، بکس
lenken	لینکن	یوول، رهبري کول
Kajak	کایک	قایق

❾ د "l(L)" توری:

دغه توری د "ل" توري غږ ورکوي، لکه:

Land	لند	ځمکه، ټاټوبی، هېواد
kalt	کالت	یخ

❿ د "m" توری:

دغه توری د "م" غږ ورکوي، لکه:

Mutter	مُوته	مور
kämpfen	کېمپفن	جنګېدل، جګړه کول
Grammatik	ګراماتیک	ګرامر، ژبښود

➊➊ د "n" توری:

دغه توری د "ن" غږ ورکوي، لکه:

Name	**نامی**	**نوم، اسم**
nun	**نُون**	**اوس، فعلاً**

➋➊ د"p" توری:

دغه توری د "پ" غږ ورکوي، لکه:

Park	**پارک**	**پارک، دسیاحت پارک**
Opa	**اوپه**	**بابا، نیکه**
Opposition	**اوپوزیشیون**	**مخالف، متضاده ډله**

➌➊ د "q" توری:

دغه توری د "کو" غږ ورکوي، لکه:

Qualm	**کوالم**	**لوگی، دود**
Frequenz	**فریکوینځ**	**څپه، فریکویسني**
Qualität	**کوالیتېت**	**جنسیت، ښرنگوالی**

❹❶ د "r" توری:

دغه توری د "ر/غ" غږ ورکوي، لکه:

کارغه	رابی (غابی)	Rabe
غر	بېرگ (بېغگ)	Berg
سهار	مُورگین (موغگین)	Morgen

• د "r" توری په جرمني کې د "غ او ر" په څېر ویل کېږي، ځوانه طبقه "غ" ته ترجیح ورکوي:

ځنگل، ځیگل	آرم (آغم)	Arm

• د "er" توري د لغت په پای کې د "ه یا a" توري په څېر ویل کېږي:

لنگر	انکه	Anker
ورور	بغوده (بروده)	Bruder

• د "ur" توري د لغت په پای کې د " اوه" په څېر ویل کېږي:

کلتور، فرهنگ، عنعنه	کُلْتُوه	Kultur
بکلوریا	ابیتوه	Abitur

❺❶ د"s" توری:

دغه توری د "ز او س" غږ ورکوي، لکه:

• د لغت په پیل کې د "ز" غږ ورکوي:

Saal	زال	تالار، سالون
sagen	زاگن	ویل
singen	زینگن	سندرې ویل
Sonne	زونی	لمر، نور
suchen	زوخن	پلټل، کتل

• د دوه خپلواک غږونو تر منځ د "ز" غږ ورکوي:

reisen	رایزن (غایزن)	سفر کول
lesen	لېزن	لوستل

• د "l(L), m, n, r" تورو څخه وروسته د " ز" غږ ورکوي:

Amsel	امزل	ښارو، مینا، ښارونی
Transit	تغانزیت	د تېرېدو اجازه

• د "-sam, -sal, -sel, -einsam" وروستاړو کې تل د "ز" غږ ورکوي (د "ز" په څېر ویل کېږي):

einsam	آینزم	ځانته، یواځې
Schicksal	شیکزال	تقدیر، قسمت، نصیب
Rätsel	رېتزل (غیتزل)	معما، کیسۍ، اسرار

• د لغت په پای کې د "س" غږ ورکوي (د "س" په څېر ویل کېږي):

Glas	گلاس	گیلاس، پیاله؛ شیشه
Bus	بوس	بس

• د لغت په منځ کې د کنسوننټ (بې واک غږ) څخه مخکې او وروسته د "س" غږ ورکوي:

Wespe	ویزپی	مچۍ، غالبوزه، ډنډاره
Weste	ویستی	واسکټ، سدرۍ
Erbse	ایغبسی	نخود، دال
Ochse	اوکسی	غویی، غوایي

❶❻ د "t" توری:

دغه توری د "ت" غږ ورکوي، لکه:

Tinte	تینتی	د قلم رنګ، مشوانۍ
Garten	ګارتن	بڼ، باغ
Subjekt	زوبیکت	مضمون، فاعل
Butter	بوته	کوچ

د "t" توری د "d" توري څخه وروسته نه ویل کېږي (dt-):

Verwandt	فېروانت	خپل، خپلوان، خپښ
gewandt	ګېوانت	ماهر، رسېدلی

❶❼ د "u" توری:

دغه توری د "او/ و" غږ ورکوي، لکه:

Ufer	اوفه	ساحل، څنډه، غاړه
Uhr	اوه	ساعت، ګړۍ
Durst	دوغست	تنده

❽❶ د "v" توری:

دغه توری د "ف" غږ ورکوي، لکه:

Vater	فاته	پلار
Volk	فولک	اولس، خلک، ملت
verstehen	فېرشتېين(فېغشتېين)	پوهېدل
Passiv	پاسيف	مثبت؛ مفعول، بېکاره
Detektiv	دېتيکتيف	مخفي پوليس
nervlich	نېغفليش	ناکراره، ناړام
Lärvchen	لېغفشن	ښکلی صورت

• د بهرنيو ژبو څخه پور شوي لغاتونو کې د "و" غږ ورکوي:

Video	وديو	ويډيو
Visum	ويزوم	ويزه
Virus	ويروس	وايرس
Vase	وازې	گلدانۍ

❶❾ د "w" توری:

دغه توری د "و" یا د انگلیسي ژبې د "v" توري غږ ورکوي، لکه:

دوه	څوای	zwei
وینځل، پرېمینځل	واشن	waschen

❷⓿ د "x" توری:

دغه توری د "کس یا ks" تورو غږ ورکوي، لکه:

تبرگی، تبر، ساتول	اکست	Axt
جادوگره ښځه	هېکسی	Hexe
غونډله پوهه، نحوه	سونتکس	Syntax

❷❶ د "y" توری:

دغه توری د "ی" غږ ورکوي، لکه:

جوگ، ذهني ریاضت	یوگا	Yoga
موبایل، لاسي تیلیفون	هېنډي	Handy

- یواځې د بهرنیو ژبو په لغاتونو (ویېونو) کې دغه توری لیکل کېږي:

- ياد توری د ویي په منځ کې ډېری وخت د "او" په څېر ویل کېږي:

Typhus	توفوس	توره تبه،محرقه،وچکۍ
Asyl	ازول	پناه
Mythos	موتوس	افسانه، مواسه
Sympathie	زومپاتي	علاقه، مینه، پلوي

- د لغاتونو په پای‌کې د "i" په څېر ویل کېږي:

Baby	بېبي	وړوکی ماشوم
Story	ستوري (ستوغي)	قیصه، کیسه، حکایت
Party	پارتي (پاغتي)	مېلمستیا، بنډار
Hobby	هوبي	شوقي کار، ذوق

- په ځینو نورو لغاتونو کې د "آی، اوی او یا د ai" تورو په څېر ویل کېږي:
  - آی لکه: اِسای Essay ؛ اوی لکه: کوباُی cowboy؛
  - د "ai" تورو لکه: نایلون Nylon؛ ستایلن stylen؛

❷❷ د "z" توری:

دغه توری د پښتو ژبې د "څ" یا د "ts" تورو غږ ورکوي، لکه:

Zimmer	څیمه	کوټه، اطاق
Brezel	برېڅل	پرتزل،غوټه شوې ډوډۍ
Weizen	وایڅن	غنم

• د"tz" توري د "ts" غږ ورکوي:

Blitz	بلیتس	برېښنا، برق، بجلۍ
Hitze	هیتسی	ګرمي، تودوخه؛ تاو

• د بهرنیو ژبو په ځانګړې توګه له انګلیسي ژبې څخه پور شوي لغاتونو کې د "ز یا انګلیسي ژبې z" په څېر ویل کېږي:

Zero	زیرو	صفر
zoomen	زومن	غټ کول، لویول
Puzzle	پَزل	موخۍ، کیسۍ، معما
Blizzard	بلیزارد	د واورې توپان، بادوره

1.7. Buchstabenverbindungen:

۱.۷. د تورو ربطې (تړونونه، ترکیبونه، وصلونه):

KS.	پښتو انډول	KS.	پښتو انډول
ch	خ، ش، ک، چ	rh	ر
chs	اکس، کس	sch	ش
ck	ک	sp	شپ
dh	د	st	شت
dsch	ج	th	ت
dt	ت	tia	څیا، تسیا
gh	ږ، گ	tial	څیال، تسیال
ieren	اِیرن	tion	څیون
ig	ایس	tsch	چ
ion	اِون	wh	و
kh	ک	zial	څیال
pf	پف	ziell	څیل
ph	ف	zsch	چ

① د "ch" توري يا ترکيب:

دغه توري په جرمني لغاتونو (وييونو)کې د "خ او ش" غږونه ورکوي،چې د "اخ لَوْت Ach-Laut او ايش لَوْت Ich-Laut" په نوم يادېږي.

د "خ" غږ (Ach-Laut):

د"ch" توري وروسته له (a, o, u, au) توروڅخه د "خ" غږ ورکوي:

Dach	دخ	بام، بلې
Nacht	ناخت	شپه
machen	ماخن	کول
Schmach	شماخ	رسوايي
Loch	لوخ	سورى
Tochter	توخته	لُور
Buch	بوخ	کتاب
Tuch	توخ	ټوکر،لاس/ځان وچونى
Bauch	بَوْخ	خېټه
tauchen	تَوْخن	غوټه وهل، ډوبېدل
rauchen	غوخن	سگرټ څکل

د "ش" غږ Ich-Laut:

د ch توري وروسته د(e, i, ie, ä, ö, ü, ei,eu, äu,l, n, r)

تورو څخه د " ش" غږ ورکوي:

Zeche	څېشې	د سکرو کان
Blech	بلېش	حلبي، د اوسپنې ټوټه
sprechen	شپرېشن	خبرې کول، غږېدل
ich	ایش	زه، ما
Gesicht	ګېزیشت	مخ، ونګی
verzichten	فېرڅیشتن	د یو شي څخه تېرېدل
riechen	غیشن	بوی کول
kriechen	کغیشن	خاپوړې کول
Fläche	فلیشې	مساحت
lächeln	لېشلن	موسکېدل، تبسم کول
Köcher	کوشه	پخوونکي، آشپزان
Löcher	لوشه	سورې (جمع)
köcheln	کوشلن	خوټېدل، ایشېدل

Gerücht	گېغوشت	آوازه، ، شایعه، انگازه
Tücher	توشه	ټوکرې، ټوکران
Süchtig	زوشتیش	معتاد، روږدی
nüchtern	نوشتغن	په ورږې خېټه
zeichnen	څایشنن	رسمول، انځورول
Teich	تایش	ډنډ، حوض
Seuche	زویشی	ساري نارغي
leuchten	لویشتن	رونول، روښانول
euch	اویش	تاسو ته
Bäuche	بویشی	خېټې (جمع)
Sträucher	شتغویشی	بوټې، خس وخاشاک
Dolch	دولش	چاړه، خنجر
Milch	میلش	شېدې، پیۍ، شوده
Mönch	مونش	راهب، بامبڼ، ترسا
Bronchitis	بغونشیتیس	برونشیت (ناروغي)

Fenchel	فینشل	بارتنګ، خوارږه ولني
durch	دوغش	په منځ، تر، په وسیله
Arche	آغشي	د نوح علیه سلام بېړۍ
Furcht	فوغشت	ډار، وېره، وهم، ترهه

- یاد توري د -lich, -chen وروستاړو کـــې تل د "لیش او شِن" غږ ورکوي:

eigentlich	آیګینتلیش	په واقعیت کې؛ اخیراً
plötzlich	پلوتسلیش	ناڅاپه
Brötchen	بروتشن (بغوتشن)	وړه ډوډۍ
Stückchen	شتوکشن	کوچنۍ ټوټه، وړه

- د "ch" توري په پورشوي لغاتونو کې په ځانګړې توګه په هغو لغاتونو کې چې یوناني ریښه ولري، د "ش" غږ ورکوي:

Chemie	شېمي	کيميا
China	شينا	چين
Echo	اېشو	انگۍ، انگازه
Orchidee	اوغشيدې	رنۍ، رونه
Psyche	پزوشي	روح، ساه، ذهن، روان
Oligarchie	اوليگاغشي	د څو تنو واکمني
Chirurgie	شيغوغگي	جراحي
Mechanik	ميشانيک	ميخانيک
Monarchie	موناغشي	پاچاهي، ټولواکي

• د "ch" توري په ځينو پور شوي لغاتونو کـــې مخکې له "a, o, u" تورو څخه د خ غږ ورکوي (د خ په څېر ويل کېږي):

Almanach	المانخ	تقويم، جنتري
Achilles	اخيليس	آشيل(د يونان يوقهرمان)
Baldachin	بَلْداخين	سايوان، امبالۍ
Brachial	براخيال	څاروي صفتی سړی

Epoche	اپیوخی	عصر، زمان، دوران
Autochthon	اوتوختون	وطني
Rochen	غُوخن (روخن)	مکړی (یو ډول کب)
Moloch	مولوخ	یو ډول څرمخکۍ ده
Chuzpe	خوزپې	بې حیایي، بې شرمي
Eunuch	اوینوخ	خسي، هجړا

- د"ch" توري په ځینو یوناني لغاتونو (هغه لغاتونه چې له آره یوناني وي خو اوس په جرمني ژبه کې کارول کېږي، لکه په پښتو کې چې عربي لغاتونه کارول کېږي)په پیل کې او همدرانګې له ایتالوي څخه پورشوي لغاتونو او جرمني ژبې خاص نومونو (ځانګړي نومونو) کې د "ک یا k" غږ ورکوي.

Chamäleon	کامېلیون	کربوړی، کمیلیون
Chaos	کاؤس	ګډوډي، بې نظمي
Charakter	کَرکْته	کرکتر، خوی، عادت
Chlorid	کلورید	کلورایډ، مالګه

Cholesterin	کولیسترین	کلسترول، غوړ
Cholera	کولېرا (کولېغا)	کولرا، نس خوړی
Orchester	اورکېسته	د موزیک ډلګۍ
Melancholie	مېلانکولي	مالیخولیا، سودایي
Chemnitz	کیمنیتس	په جرمني کې دښار نوم
Chiemsee	کیمزې	د یوې بحیرې نوم
Christian	کریستیان	کریستیان (نوم)

- د "ch" توري له فرانسوي ژبې څخه پور شوي لغاتونو کې د "**ش**" غږ ورکوي:

Chance	شانسی	چانس
Charme	شغمی (شرمی)	شرم، نزاکت، جذابیت
Chef	شیف	رئیس، مشر، آمر
Chicoree	شیکوغي (شیکوري)	تریخه، کاسنی، شمکی
Chauvinismus	شوُوینیزموس	شوفینیه؛ هېواد پالنه
Chiffre	شیفغې (شیفرې)	عدد، رقم

Branche	بغانشی (برانشی)	بخش، رشته، شعبه
Attache	اتاشی	د سفارت هیأت
Revanche	غېوانشی (رېوانشی)	غچ، قصد، بدل
tranchieren	تغانشیغن (ترانشیرن)	پرېکول، غوڅول

- د "ch" توري له هسپانیوي او فرنسوي ژبې په لغاتونو کې د "چ" غږ ورکوي:

Champion	چمپیون	اتل، پهلوان، مبارز
Couch	کوچ	کَوُچ، نیمه تخت
Sandwich	سَندویچ	سینډویچ
checken	چیکِن	چک کول، کنترولول

- په اصلي جرمني ژبې لغاتونو(وییونو) کې:

Nach: a, o, u, au	وروسته له دغو تورو د "خ" غږ ورکوي
Nach: e, i, ie, ä,ö, ü, ei,eu, äu,l,n,r	وروسته له دغو تورو د" ش" غږ ورکړي

- او د بهرنیو ژبو لغاتونو کـــې چې اوس په جرمني ژبې کې هم کارول کېږي، بیا د "ش، خ، ک او چ" غږونه ورکوي.

② د"chs" توري:

دغه توري د "کس / اکس یا x" غږ ورکوي:

sechs	زیکس	شپږ
wachsen	وکسن	غټېدل
Lachs	لکس	د یو کب نوم دی
Hachse	هکسی	د سخوندر یا خوګ پښه
Dachs	دکس	تورلمی، ګورکښ

③ د "ck" توري:

دغه توري د "ک" غږ ورکوي:

Wecker	ویکه	زنګي ساعت
Blick	بلیک	نظر، لیدنه، لید، کتنه
backen	بَکن	پخول
ruckeln	غوکلن (روکلن)	ټکان ورکول، ښوروول
zockeln	څوکلن	خوشې ګرځېدل

④ د "dh" توري:

دغه توري د "د" غږ ورکوي (د "h" توری نه تلفظ کېږي، یانـــې حذف کېږي):

Dharma	**دارما**	**دهرما، د نړۍ نظام**
Dhaka	**داکا**	**داکا (پلازمینه)**

⑤ د "dsch" توري:

دغه توري د "ج" غږ ورکوي، خو ډېر لږ کارول کېږي:

Dschungel	**جونګل**	**ځنګل**
Dschinn	**جین**	**جن، پېری**
Dschibuti	**جیبوتي**	**جیبوتي (هېواد)**

⑥ د "dt" توري:

دغه توري د "ت" غږ ورکوي (د "d" حرف حذف کېږي):

Stadt	**شتات**	**ښار**
Gesandter	**ګېزنته**	**استازی، پلاوی، رسول**

⑦ د "gh" توري:

دغه توري د "ږ"غږ ورکوي (ډېرى وخت د پښتو "غ" ځایناستی جوړېږي):

په اصلي جرمني ژبې لغاتونو کې نه راځي:

Ghetto	گېتو	گېتو
Joghurt	یوگورت	ماسته
Spaghetti	شپگتي	آش، میاچي
Ghazni	گزني	غزني
Ghazali	گزالي	غزالي
Ghaziabad	گازي اباد	غازي آباد
Ghana	گانا	گانا
Ghor	گور	غور

- **په انگلیسي لغاتونو کې نه تلفظ کېږي:**

night	نایت	شپه
light	لایت	رڼا، روښنایي

⑧ د "-ieren" توري:

دغه توري د "ايرن" غږ ورکوي او تل د فعل (کړ) په پای کې راځي:

konjugieren	کون يوگيرن	گردان کول، اوړول
absolvieren	ابزولويرن	فارغ التحصيل کېدل
diffamieren	ديفاميرن	تورلگول، تهمت لگول

⑨ د "-ig" توري:

دغه توري د "ايش" غږ ورکوي (د "ايش" په څېر ويل کېږي):

richtig	غيشتيش (ريشتيش)	صحي، واقعي
wichtig	ويشتيش	مهم، ضروري
traurig	تغوغيش (تروريش)	غمژن، خواشينى

⑩ د "-ion" توري:

دغه توري د "اِاُن" غږ ورکوي:

Aversion	اويغزيون	د يوچا نه بد راتلنه
Dimension	ديمينزيون	بُعد

①① د "kh" توري:

دغه توري د "ک" غږ ورکوي (اکثراً د "خ" لپاره راځي):

Khan	خان	خان، ملک
Khmer	کمر	کمبوديا، کمبوجيا
Khalid	کاليد	خالد

①② د "pf" توري:

دغه توري د "پف" غږ ورکوي:

Pferd	پفېغد (پفېرد)	اسپ
Kopf	کوپف	سر

①③ د "ph" توري:

دغه توري د "ف" غږ ورکوي:

Phantasie	فانتازي	خيال، تصور، خيال پلو
Strophe	شتغوفی (شتروفی)	نيمکۍ، مصرع، بيت
Paragraph	پاغاگغاف (پاراگراف)	ماده (قانون)، فقره

④① د "rh" توري:

دغه توري د "ر" غږ ورکوي:

Rhein	راین (غاین)	د راین سیند
Rhetorik	رېتوریک (غیتوغیک)	بلاغت، معاني
Rhythmus	روتموس (غوتموس)	وزن، ټال، سجع، ریتم

⑤① د "sch" توري:

دغه توري د "ش" غږ ورکوي:

schlaffen	شلافن	بیده کېدل، ویده کېدل
Schnee	شنې	واوره

⑥① د "sp" توري:

دغه توري د "شپ" غږ ورکوي، (د لغت او څپې په پیل کې):

Spinne	شپینې	غنه
sprechen	شپرېشن	خبرې کول
spielen	شپیلن	لوبې کول

⑦① د "st" توري:

دغه توري د "شت" غږ ورکوي، (د لغت او ښځې په پیل کې):

Straße	شتراسی	سړک، کوڅه
Stunde	شتوندی	ساعت، ګړۍ
steigen	شتایګن	ختل، اوچتېدل

⑧① د "th" توري:

دغه توري د "ت" غږ ورکوي:

Apotheke	اپوتېکِ	درملتون
Thema	تېما	موضوع، باب، مطلب
Mathematik	ماتېماتیک	رياضي
Theater	تې آته	تیاتر

⑨① د "tia" توري:

دغه توري د "تسیا" غږ ورکوي:

Initiative	اِنیتسیاتیو	ابتکار، نوښت

②⓪ د "tion" توري:

دغه توري د "ثیون" غږ ورکوي:

Emotion	ایموثیون	احساس، وُجد
Aktion	اکثیون	عمل، کړنه
Nation	ناثیون	ملت، اولس، قام

②① د "tsch" توري:

دغه توري د "چ" غږ ورکوي:

Deutschland	دویچلند	جرمني، المان
Dolmetscher	دولمېچه	ژباړن، ترجمان
Peitsche	پایچې	متروکه، قمچینه

②② د "wh" توري:

دغه توري د "و" غږ ورکوي (د "h" توری نه تلفظ کېږي):

د نورو ژبو څخه پور شوي لغاتونو کې راځي:

Whirlpool	ویرل پول	غولی، ګرداو
Whist	ویست	د پتو یوه لوبه

③② د "zial" توري:

دغه توري د "څِيال" غږ ورکوي:

Potenzial	پوټېنځيال	استعداد، پټ قوت
Differenzial	ډيفېغېنځيال	تشخيصوونکی

④② د "ziell" توري:

دغه توري د "ځيل" غږ ورکوي:

Substanziell	سوبستانځيل	اساسي، مهم، معتبر
essenziell	ايسينځيل	ضروري، حتمي، لازمي

د نوي ليکدود Rechtschreibung په اساس د "-tial,tiell" وروستاړي اوس په "-zial, ziell" ليکل کېږي:

Alte Schreibweise زوړ ليکدود (د ليکلو زړه طريقه)	Neue Schreibweise نوی ليکدود (د ليکلو نوې طريقه)
Potential	Potenzial
Differential	Differenzial
Substantiell	Substanziell

⑤② د "zsch" توري:

دغه توري د "چ" غږ ورکوي، خو ډېر لږ کارول کېږي:

د يو ځای نوم	**چېربين**	Zscherben
يو فاميلي نوم (تخلص)	**چيپی**	Zschäpe